

Barn och utbildning

Verksamhetsberättelse

Elevhälsan

Läsåret 2018/19

Birgitta Jansson
Elevhälsochef/verksamhetschef EMI

Innehållsförteckning

	Sidan
1. Sammanfattning	2
2. Beskrivning av verksamheten	2
3. Underlag och rutiner för systematiskt kvalitets arbete	2
4. Verksamhetens mål	3
5. Trygghet för barn och unga	5
6. Hälsobesök	7

1. Sammanfattning

Den samlade elevhälsan är ett dynamiskt team där det finns stor flexibilitet och en vilja till att se möjligheter i stället för hinder.

Samarbetet i arbetslaget fungerar väl och det finns en känsla att de som grupp finns för varandra när det behövs.

Under läsåret har mottagandet av nyanlända elever minskat något i jämförelse med förra läsåret. En ökning som kan ses nu är anhöriginvandringen. Genomströmningen av elever som skrivs in, har hälsosamtal, vaccineras och flyttar sedan vidare pågår fortfarande om än i någon minskad skala. För den medicinska elevhälsan innebär det fortsatt ökad arbetsbelastning eftersom arbetet runt nyanlända elever är tidskrävande då även tolksamtalen har ökat vid inskrivningar i förskoleklass.

En arbetsgrupp har arbetat fram rutiner för kommunens elevhälsoteam 2017. Dessa rutiner har reviderats under läsåret och även rutiner kring utredningsprocessen har sett över av specialpedagoger. Rutinerna har implementeras på alla skolor under läsåret. Gruppen har utgått från Läroplanerna och Skolverkets allmänna råd.

Elevhälsans utveckling av journalsystemet PMO har inneburit att de yrkesgrupper som ingår i elevhälsoteamen har alla tillgång till PMO i modulen elevakt.

Modulen används av varje profession och även vid elevhälsoteamens möten.

2. Beskrivning av verksamheten

Elevhälsan inom Barn- och utbildningsförvaltningen ingår sedan 1/1 2015 i Förebyggande och stödenheten tillsammans med Familjecentralen och kommunens stödboende för ensamkommande ungdomar.

Den samlade elevhälsan ger möjligheter till en tvärprofessionell kompetens, som har uppdrag både övergripande och på skolnivå.

Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande.

Elevhälsans medicinska insatser är en självständig verksamhetsgren i förhållande till den övriga elevhälsan.

Elevhälsan omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser och har under läsåret haft följande sammansättning:

- 3,8 tjänst skolsköterska(Eva Edholm, Marie-Louise Ståhlberg, Anna Gustafsson och Solveig Lundblad som avslutade sin tjänst i mars-19, efterträddes av Ellinor Johansson från och med maj 2019)
- 4,0 tjänst Kurator(Sandra Johansson, Ellinor Barse, Jenny Jansson och Anders Sinisis)
- 3,6 tjänst specialpedagog(Solveig Hedlund, Gunilla Jansson. Marie Juvel och Helena Ryhed)
- 2,0 tjänst ämnesutvecklare(Annalena Ranström och Katarina Hellund Eriksson)
- 1,0 tjänst familjecoach(Karin Jonsson som efterträder Barbro Jansson som har gått i pension under våren)

För psykologiska insatser finns avtal med psykolog Mats Wensmark.

Inom elevhälsans medicinska insatser är Barn- och utbildningsnämnden ansvarig vårdgivare och som verksamhetschef ansvarar Birgitta Jansson. För verksamheten har skolläkartjänst köpts in och under innevarande läsår har samarbete skett med barnläkare Lars-Owe Wilsson.

3. Underlag och rutiner för systematiskt kvalitetsarbetet

Det systematiska kvalitetsarbetet utgår från arbetslaget, de yrkesprofessionella yrkesgrupperna och det individuella arbetet. Arbetet bedrivs på organisation, grupp och individnivå.

Alla medarbetare ska utvärderat verksamheten utifrån en mall för att beskriva arbetet, processerna, analyserna och utveckla förslag till förbättringsarbete.

Utvärdering sker även i den dagliga kontakten med elever, föräldrar och övrig personal.

Kvalitetsarbetet finns direkt kopplat till vardagen genom det förebyggande och hälsofrämjande arbetet som bedrivs för att öka elevernas möjligheter till måluppfyllelse. Det systematiska kvalitetsarbetet redovisas i Barn- och utbildningsnämnden och verksamhetsberättelsen läggs ut på kommunens hemsida. Huvudmannen tar även del av kvalitetsarbetet genom redovisning av elevhälsodatabasen Elsa och politikerbesök ute i verksamheten.

Inom elevhälsans medicinska insatser infördes 2011, Lagen om patientsäkerhet, vilken innebär ökat krav på vårdgivaren att bedriva systematiskt patientsäkerhetsarbete.

Det årliga patientsäkerhetsarbetet redovisas i Barn- och utbildningsnämnden i form av en patientsäkerhetsberättelse under mars/april.

4. Verksamhetens mål

Mål:

Medverka i elevhälsans förebyggande insatser rörande elevernas arbetsmiljö för att förebygga ohälsa och inlärningssvårigheter

De grupper/klasser, elever, mönster, beteende, hinder som elevhälsan arbetar med är avgörande för skolans möjligheter att lyckas uppfylla läroplanens krav. Hälsofrämjande arbete är det som gynnar lärandet och ska förstärkas medan det förebyggande är att identifiera hinder på samtliga nivåer för att undvika dessa i framtiden. Till detta krävs flexibilitet i organisationen och en arena för samverkan mellan elevhälsa, lärare och elever.

Genomförande:

Alla medarbetare har under läsåret prioriterat kompetensutveckling inom de områden som varit aktuella.

Elevhälsans olika professioner har:

- Deltagit i skolornas elevhälsoteam med specialpedagogisk, psykosocial och medicinsk kompetens
- Psykolog har haft konsultation och utbildning enligt elevhälsoteamens och rektorers önskemål och behov.
- Genomfört läs- och skrivutredningar, matematikutredningar och pedagogiska kartläggningar för att kunna erbjuda elever adekvata stödinsatser
- Genomfört riktade insatser för enskilda elever, mindre grupper och hela klasser
- Handledning och modellering till lärare inom kommunens skolor
- Arbetat med att bredda basen dvs. stöttat lärare i att använda metoder, arbetssätt och anpassningar/hjälpmiddel på ett sätt som gynnar alla elever och förebygger svårigheter i skolarbetet – Tillgängliga lärmiljöer.
- Alla rektorer och undervisande lärare har fått ta del av elevernas resultat, samt förslag på insatser som kan ligga till grund för att utveckla verksamheterna på organisation-, grupp- eller individnivå.

- Arbetat med att få IT att ses som ett naturligt verktyg i undervisningen
- Projektgruppträffar i matematik och språk, läs och skrivning
- Samlat in resultat, analyserat och återgett de kvalitetssäkringspunkter som Filipstads kommun fastställt
- Utarbetat rutiner för användning av Inläsningstjänst
- Enskilda samtal med elever
- Genomfört observationer i klasser utifrån elevers beteendemönster och utifrån elevers arbetsmiljö
- Arbetat förebyggande runt ohälsa, utifrån barns/ungdomars liv på nätet
- Hälsosamtal och enskilda samtal med elever
- Organiserat Tobaksfri DUO
- Öppen mottagning hos skolsköterska
- Stöd för att få till positiva förändringar i familjer utifrån familjens behov och förutsättningar.
- Arbeta förebyggande genom införande av rutiner t.ex. ”Lov-kamning”
- Analyserat materialet från elevhälsodatabasen Elsa.
- Reviderat EHT rutiner och rutiner kring utredningsprocessen har sett över.

Resultat:

All personal inom elevhälsan har bidragit till intressanta samtal, diskussioner och funderingar som har utvecklat elevhälsans gemensamma verksamhet.

Det finns en fungerande kartläggningsorganisation, där man tidigt identifierar behov. Nu behöver det arbetas mera med att få till en bra organisation så att man säkerställer elevernas rätt till de insatser som behövs. Det har förbättrats under våren, men fortfarande är speciallärare en bristvara.

Eleverna har fått en mer anpassad studiemiljö

Elevernas arbete har anpassats både miljömässigt och materiellt

Kompensatoriska hjälpmedel samt extra vuxenstöd har möjliggjort för fler elever att uppnå kunskapskraven.

De pedagogiska kartläggningarna bidrar till att få en bredare och djupare bild av elevens språkutveckling

De riktade insatserna har fallit väl ut och är ett välkommet stöd ute i skolorna.

Återkoppling från elever som är nöjda med de anpassningar som gjorts efter genomförda hälsosamtal.

Positiv utveckling för att situationen för enskilda elever följs upp, problemen har minskat då elever och vårdnadshavare upplever att de blir lyssnade på och att problem åtgärdas så långt det är möjligt.

Det har visat sig att vårdnadshavare är nöjda då elevhälsan deltar i överlämningsmöten, utvecklingssamtal och andra möten som rör elevens situation i skolan.

Ökat samarbete med vårdnadshavarna har lett till ett helhetstänk

Enskilda samtal har lett till ett bättre mående hos eleverna.

Elever är stärkta utifrån sin situation, vilket har förbättrat självkänslan

Analys och lärdom:

Det är viktigt att man hör olika yrkeskategoriers röster för att kunna skapa en helhet runt eleverna. Den tvärprofessionella kompetensen på elevhälsoteamen har stor betydelse för elevers arbetsmiljö, anpassningar och åtgärder.

Tidiga insatser ger ett positivt resultat och det är viktigt att lägga tid på att modellera och handleda undervisande lärare.

Genom att uppmärksamma olika typer av problem och hinder, likaväl som framgångsfaktorer

kan den kunskapen generaliseras och användas i det förebyggande arbetet och leda till utvecklig av verksamheten.

Det hälsofrämjande arbete är det som gynnar lärandet och ska förstärkas medan förebyggande är att identifiera hinder på samtliga nivåer och att undvika dessa i framtiden. Till detta krävs flexibilitet i organisationen och en arena för samverkan mellan elevhälsan, lärare och elever. Svårt att bedöma nyanländas eventuella inlärningssvårigheter mot bakgrund av de osäkerhetsfaktorer som finns (språk, trauma, bristande skolunderbyggnad, social situation m m).

Det tar tid att skapa en varaktig förändring.

Planen för skolnärvaro behöver påminnas om regelbundet, samt att få till en tydlig struktur i elevhälsoteamen för uppföljning av elevers närvaro/frånvaro. Resulterar i tidig upptäckt och tidiga insatser.

Att förändra livsvillkor för barn går inte utan föräldrars medverkan och vilja. Alla insatser bygger på ett gott samarbete med hemmet.

En viktig del i elevhälsoteamens och skolornas arbete är tydlighet och att alla inom elevhälsoteamet vet vem som gör vad och att uppföljning sker.

Utvecklingsbehov inför nästa läsår:

- Fortsatt arbete kring rutiner för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd.
- Fortsatt arbete med Tillgängliga lärmiljöer
- Tydliga riktlinjer/ansvarsområden avseende skola och IT
- Arbeta fortlöpande med värdegrundsfrågor, med inslag av återkommande teman.
- Utökad tid för dialog mellan elevhälsan och rektor utifrån hur skolans behov ser ut.
- Utvecklingsgrupp: Tvärprofessionell grupp som jobbar med det hälsofrämjande och förebyggande arbetet.
- Arbetslagsledare som har arbetslagsträffar där utvecklingsgruppens information och förslag lyfts.
- Tydliggöra de olika professionernas roller, vem har ansvar för vad?
- Fortsatt arbete med att få IT att fungera i vardagen.
- Drogförebyggande arbete.
- Revidera planen för ökad skolnärvaro.
- Stärka samarbete och samverkan med andra myndigheter och vårdgivare.

5. Trygghet för barn och unga:

Mål:

Alla barn och unga känner sig trygga i kommunen

Föräldrastödet ökar och erbjuds i nya former i alla verksamheter

Alla elever är nöjda med sin skolgång

(enligt Ekonomisk plan)

Genomförande:

- Stöd till elever utifrån pedagogiskt, psykosocialt och medicinskt perspektiv
- Enskilda samtal med elever, samt vid behov, föräldrasamtal
- Samarbete med familjecoach utifrån elevers och familjers behov.
- Familjecoach stärker vårdnadshavarna med rutiner och struktur i vardagen vilket gör att vårdnadshavarna blir mer självständiga och trygga i sin föräldraroll.
- Kurator deltar vid raster, luncher och friluftsdagar för att elever ska träffa dem i andra miljöer.
- Aktivt arbete med skolornas Likabehandlingsplaner och samarbete med skolornas trygghetsteam

- Samarbete med polis och socialtjänst, främst i de äldre åldrarna
- Samarbetat med socialtjänsten för information till skolornas personal om att känna oro för barn, samt göra orosanmälningar
- Samtal med elever för att förbättra livssituationen både hemma och i skolan.
- Samarbets- och värderingsövningar med mindre grupper och hela klasser.
- Öppen dörr för elever, lättillgänglig mottagning.
- Pedagogisk skollunch – att finns till i matsalen för ensamma och för det sociala samspelet
- Hälsosamtal
- Informera elever och föräldrar vilka hjälpmedel/lärverktyg som finns
- Tobaksfri Duo
- Föreläsning om utanförskap av Lisbeth Pipping.

Resultat:

Elever som känner att de fått det stöd de behöver känner sig trygga i skolans undervisning och har förbättrat sin självkänsla.

Fler vuxna som rör sig i korridorerna ger ökad trygghet.

Ökat samarbete med vårdnadshavare leder till ett helhetstänk

Mötet mellan skola, polis och socialtjänst innebär en bättre dialog och möjligheter att sträva mot samma mål.

Elever behöver inte dölja svårigheter, utan kan klara av det som förväntas av dem

Öppna dörrar har resulterat i många dagliga elevbesök.

Utvärdering efter genomförda gruppsamtal, visar att eleverna har upplevt en ökad trygghet i gruppen.

Öppen dörr för elever ger möjlighet att möta en lyhörd vuxen

Föreläsningar ha gett en bredare kunskap inom elevhälsans olika områden

Analys av resultatet:

Elevers mående påverkar skolprestationen, kamratrelationerna och den psykiska hälsan.

Rätt bemötande och rätt avvägda krav bidrar till trygghet

Tidiga insatser är viktiga – samverkan med förskolans personal så tidigt som möjligt skulle kunna bidra till ett bättre stöd i föräldrarollen och därmed också förändra barns livsvillkor.

Att lyssna aktivt på vad elever berättar är viktigt.

Både den psykiska och fysiska arbetsmiljön i skolan samt elevernas hemmiljö påverkar deras mående.

När skolan uppmärksammar elever som risker att inte uppfylla kunskapskraven och tillsammans med dem och vårdnadshavarna har en bra dialog om hur extra anpassningar och särskilt stöd ska utformas, är sannolikt trygghetsskapande.

Viktigt att ta elevers oro på allvar

Kurator behöver i större utsträckning än tidigare skapa tid för att aktivt ta del i det vardagliga som händer, exempelvis delta vid friluftsdagar, raster, luncher och andra aktiviteter på skolan. Samarbetet med socialtjänsten behöver stärkas.

Utvecklingsbehov inför nästa läsår:

- Fortsätta arbetet med att utveckla bra rutiner för ett effektivt elevhälsoarbete och för att snabbare inventera elevernas stödbehov.
- Möjlighet att vistas mer tid bland eleverna i korridor, matsal och på raster, så att de känner sig trygga med att kunna ta kontakt på egen hand om de har funderingar kring sin fysiska, psykiska eller sociala miljö.
- Fortsatt samverkan med socialtjänsten runt orosanmälningar
- Fortsatt förebyggande arbete kring det påbörjade arbetet kring ungdomar på nätet

- Fortsatt arbete för att alla elever ska känna trygghet och trivsel i skolan.
- Fortsatt utvecklingen av det förebyggande hälsoarbetet.
- Fortsatt arbete med Tobaksfri Duo på högstadieskolorna
- Utbildning för att öka kompetensen, i att möta ungdomar i livskris.
- Lyfta fram barnkonventionen som blir lag 1 januari 2020
- Års hjul för värdegrundsarbete redan från åk 3.
- Utbildning av familjecoach i föräldrautbildningen Komet

6. Hälsobesök:

Mål:

Erbjuda alla elever hälsobesök enligt socialstyrelsens riktlinjer (elevhälsans medicinska insatser)

Genomförande:

- Erbjud alla elever hälsosamtal i förskoleklass, åk 4, åk 7 och åk 1 på gymnasieskolan
- Utskick och insamling av hälsoformulär vårdnadshavare till alla elever i förskoleklass, åk 4 och åk 7
- Skattningsformulär för bedömning av barns hälsa och utveckling lämnas till förskollärare i förskoleklass.
- Genomgång av skattningsformulär tillsammans med vårdnadshavare till barn i förskoleklass
- Hälsoformulär till alla elever i förskoleklass, åk 4 och åk 7
- Utskick och insamling av hälsoformulär till elever i årskurs 1 på gymnasieskolan
- Dokumentation efter varje besök

Resultat:

De allra flesta eleverna tackar ja till hälsosamtal och hälsobesök.

Det visar sig tydligt, speciellt i årskurs 4 att det är viktigt med värdegrundsarbete.

Analys av resultatet:

Viktigt med kill- och tjejsnack i årskurs 4, då man pratar om små som stora saker som gäller deras liv här och nu.

Samtalen handlar mycket om barnets fysiska hälsa och tillväxt, men också om hur skoldagen och livet ser ut för varje elev.

Hälsosamtalen och efterarbetet i elevhälsodatabasen tar tid, men är ett bra verktyg. Arbetet ger en möjlighet att se elevernas utveckling i ett långsiktigt perspektiv. Hälsosamtalen blir med hjälp av Elsa-materialet djupgående och belyst från flera håll.

Hälsosamtalen är ett lärande om varje elevs hälsa, hur just den enskilde eleven kan förbättra och förebygga ohälsa.

Ett mål med hälsosamtalen är att eleven ska gå från skolsköterskan och känna sig sedd och nöjd och kunna gå vidare i livet. En välkomnande och trygg miljö eftersträvas alltid.

Utvecklingsbehov inför nästa läsår:

- Ögon, öron/hörsel och skolios
- Drogförebyggande arbete i samarbete med EHT
- Utbildning i "känn dig själv lådan", sex och samlevnadsundervisning med elevgrupper.
- Prata mer om levnadsvanor i åk 2 och åk 4.